

Nr 346.

Av herr **Källman**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 135, angående tackande av brist i 1918 års räkenskaper för södra K. F. U. K:s husmodersskola.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 135 föreslås, att riksdagen till tackande av brist i 1918 års räkenskaper för södra K. F. U. K:s husmodersskola måtte anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett förslagsanslag, högst 2,000 kronor.

I det vid propositionen fogade utdraget av husmodersskolans räkenskaper för 1918 framgår, att bristen för sagda år uppgår till kr. 20,985: 18. Det lär icke bli lätt för skolan att med ett så relativt litet bidrag som det i propositionen äskade åstadkomma bristens tackande. Efter vad jag erfarit, saknar denna husmodersskola fonder, och att erhålla hela beloppet täckt genom hänvändelse till enskilda har visat sig omöjligt.

De övriga inom Stockholm belägna liknande skolorna äro ägare av fonder, vadan de icke i samma grad som denna skola bliva ekonomiskt pressade av de längre kurserna.

Departementschefen framhåller själv de två huvudorsaker, som föranlett bristen, nämligen dels kristiden och dels otillräckliga statsbidrag. I det förra hänseendet må bemärkas, att skolan lagt sig vinning om, att medellösa eller mindre bemedlade elever trots kristiden skulle erhålla möjlighet att fortsätta sin utbildning, vilket säkerligen icke varit överkomligt, därest eleverna själva skolat betala hela självkostnadspriset för mat. Vad det andra skälet angår, torde den samhällsnyttiga verksamhet det här är fråga om motivera ett tillfälligt statsbidrag så avvägt, att skolans existens icke äventyras i avvaktan på den mera genomgripande omläggning av grunderna för statens ekonomiska understöd åt dylika anstalter, som departementschefen ställt i utsikt.

Angående skolan har jag på begäran erhållit följande

P. M.

»Södra K. F. U. K:s Husmoders- och Tjänarinneskola grundades år 1907 och har utbildat omkring 375 unga kvinnor i arbete. Varje kurs har pågått 4 $\frac{1}{2}$ till 6 månader. Tillfälliga elever ha även mottagits i kortare kurser. I varje kurs ha två flickor varit helt frielever, d. v. s. kostnadsfritt erhållit undervisning, bostad och vivre. Kursavgifterna ha hållits mycket låga för att därigenom göra det möjligt för obemedlade unga kvinnor att begagna sig av undervisningen ifråga. Detta har kunnat ske tack vare kommunalt anslag. Med iakttagande av största sparsamhet och genom inkomsten av middagsservering och försäljning av allehanda matvaror har skolans ekonomi under föregående år någorlunda burit sig.

Förhållandet har emellertid förändrats fr. o. m. år 1918. Föreningen utvidgade nämligen då sin skola att jämsides med de kortare kurserna även omfatta s. k. yrkeskurser på 11 månader, anordnade i enlighet med Kungl. Maj:ts förordning av den 29 juni 1917 angående statsanslag till husmodersskolor. Genom yrkeskurserna har föreningen kunnat nå helt unga flickor, 16 å 20 år, vilka troligtvis i annat fall i stor utsträckning tagit sin tillflykt till fabriksarbete. I yrkeskurserna erhålla de en grundlig utbildning i alla sysslor, som höra till ett hems skötande, såsom matlagning, bakning, konservering, servering, tvätt, rengöring och sömnad och bibringas de elementära begreppen om hygien, samhällslära, barnavård och födoämneslära. Härigenom skickliggöras de för arbetet inom hemmen såsom husmödrar och tjänarinnor. Dessa yrkeskurser torde kunna bli av stor betydelse, när det gäller den mera djupgående utbildningen inom de speciellt kvinnliga facken.

Då emellertid riksdagen fastslagit ytterst låga elevavgifter i husmodersskolorna — av 16 elever skola 12 vara frielever, övriga betala i undervisningsavgift 50 kronor pr kurs — och då för elevens kost under arbetstiden, frukost och middag, ej kunnat fordras mer än 10 kronor pr månad, äro de anslagna medlen proportionsvis alltför ringa. Sedan 1912, då den utredning verkställdes, vilken legat till grund för riksdagens anslagsbeviljande, ha omkostnaderna för hushållsskolor stigit med 150 å 250 procent. Statsanslaget lämnar följaktligen ej reellt taget det avsedda biståndet, och södra K. F. U. K:s skola, som saknar fonder, har på grund därav kommit i ett svårt ekonomiskt läge och åsamkats stora skulder. Ej gärna ville föreningen nedlägga denna sin verksamhet, som visat sig vara till nytta och välsignelse för många obemedlade unga flickor, vilka

genom skolan så skickliggjorts för förvärvsarbete, att de vanligtvis nått en god och tryggad ställning i samhället. Då de kortare kurserna ej giva samma effektiva utbildning som de längre, kan skolan ej enbart koncentrera sig på dem.

Skulle den utvägen tillgripas, att låta eleverna betala självkostnadspris för undervisning, kost och bostad, så skulle därigenom de ekonomiskt bättre lottade unga flickorna tränga dem som föreningen helst ville hjälpa, nämligen de minst välsituerade, åt sidan. Detta skulle även menligt inverka på den aktuella tjänarinnefrågan.»

Med hänsyn till det anförda och ehuru fullt medveten om, att sparsamhet med statens medel är av omständigheterna för närvarande påkallad, vågar jag dock ifrågasätta, att riksdagen måtte tillmötesgå den framställning, som av södra K. F. U. K:s husmodersskola genom skrivelse den 26 oktober 1918 gjorts till Kungl. Maj:t, och hemställer därför,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 135 måtte till täckande av brist i 1918 års räkenskaper för södra K. F. U. K:s husmodersskola anvisa på tilläggsstat för år 1919 ett extra anslag av 6,000 kronor.

Stockholm den 17 mars 1919.

G. W. Källman.